

Tilsynsrapport for Århus Friskole 2016

Det er altid en dejlig oplevelse at komme på besøg på Århus Friskole. Der sker så meget hele tiden, som man lige har lyst til at være med til, så man kan blive helt frustreret over ikke at kunne nå det hele.

Da det er umuligt at komme forbi alt i løbet af de fem dage, jeg har afsat til besøget, vælger jeg at dykke ned i nogle emner og nye tiltag, som er spændende at høre nærmere om.

Jeg skal især kigge på fagene dansk, matematik, engelsk og historie, det giver heldigvis en naturlig begrænsning. Ellers ville jeg hurtigt blive helt rundtosset, for der er virkelig mange undervisningstilbud i løbet af sådan en skoleuge.

At man alligevel ikke ender med at blive forvirret og rundtosset midt i denne boblende gryde af leg og læring, skyldes nok den faste, næsten usynlige struktur, der hviler under det hele. Den er så dybt rodfæstet gennem mange års brug, at den opfattes som en selvfølge hos børn og ansatte. Den daglige arbejdsstruktur giver tryghed og rum til at eksperimentere. Med struktur tænker jeg især på skema-rytmen, madordningen med de dertil hørende pligter, (som ser ud til at køre på skinner), opdelingen i gul, blå og rød gruppe, som også kan blive til grøn eller orange.

Et andet særkende ved Friskolen, er den måde, man omgås hinanden på. Der er en ånd af respekt, rummelighed og hjælpsomhed, både mellem de ansatte og børnene og mellem de ansatte indbyrdes. Det giver en dejlig let stemning overalt. Tingene glider og skaber overskud til at tage sig af de problemer, som naturligt opstår hele tiden.

Et af de problemer, man for tiden knokler med, er elevernes brug af mobiltelefoner! De er selvfølgelig enormt forstyrrende, når man som lærer hele tiden arbejder med at skabe fokus i undervisningen. Man er netop startet på en måneds mobilfri skole, så jeg var spændt på at se, hvordan eleverne ville tage det. Men sådan som jeg oplevede det, blev det bare accepteret rundt omkring. Nogle af eleverne i 8. klasse gav endda udtryk for, at det var en lettelse ikke hele tiden at være "på". De havde også lige oplevet en mobilfri periode på deres Ghanatur og de kom med mange interessante synsvinkler omkring sagen. Eleverne skulle nemlig i en dansktime diskutere følgende: *"Kan man udtrykke sig lige så nærværende på en tablet som i virkeligheden?" "Vi kan ikke gøre noget ved det!" "At gå glip af noget". "Adgang til masser af viden". "Afhængighed." "Grænser for hensyn."*

Timen handlede om klummeskrivning, og eleverne fik udleveret nogle eksempler på klummer, der alle handlede om emnet mobiltelefoner og brugen af dem på godt og ondt. Klummerne skulle læses i grupper og klummeskrivningens særlige udtryksform noteres. Eleverne fik til opgave at skrive deres egen klumme om de sociale medier som hjemmeopgave. Når vi er ved 8. klasse, har det været en oplevelse, at læse artiklen om klassens møde med Ashantistammen i Ghana, fortalt levende af en af eleverne.

I den årlige pædagogiske rapport Ud med Sproget er der flere interessante artikler om inklusion og specialundervisning, så jeg var naturligvis nysgerrig for at opleve det i praksis. Tidligere har jeg holdt mig lidt væk, fordi jeg troede, at det var for grænseoverskridende for eleverne at have en fremmed med ved bordet. Men her tog jeg fejl. Det regnes nærmest som et privilegium at komme ind til Ingrid eller Karin.

Man bliver ikke set ned på, hvis man har svært ved at læse eller skrive, det er bare et vilkår, som skal tackles, ja, flere kommer af sig selv, hvis der er et eller andet, de gerne vil blive bedre til. En af de store drenge ville f.eks. gerne forbedre sin håndskrift og fik nogle opgaver heri.

Ellers er det forholdsvis nye, at skolen har investeret i det, der kaldes IT Rygsæk, der består af et program, CD Ord, der læser teksten sammen med eleven, som skriver løs. Programmet kan bruges helt op på universitetsniveau og er en stor forbedring indenfor ordblindhed og andre læsevanskeligheder. Et andet program i pakken hedder Intowords, hvor en stemme kommer med forslag, mens man skriver. Det var spændende at opleve den ildhu, eleverne gik til opgaven med. Nøgleordet er *selvhjulpen!*

I blå gruppe fik jeg også lov til at være med i Ingrid's rum. Her læste Ingrid først to forskellige tekster, der begge handlede om Ragnar Lodbrog og Kraka, men forskelligt fortalt. Eleverne skulle komme med eksempler på, hvor forskellene lå. Altså en øvelse i forståelse af indhold i en tekst. Derefter skrev Ingrid et længere ord fra teksten på tavlen. Her var opgaven at finde alle de mindre ord, som kunne dannes ud fra det lange ord både forfra og bagfra. Det var børnene virkelig gode til, de blev bedre og bedre efterhånden som de havde fanget, hvilke muligheder for ord, der ligger gemt i det lange ord. En sjov måde at lege med ord på, i stedet for det mere højtidelige staveri, samtidig med, at det giver nogle aha-oplevelser.

PC'en tager man først i brug fra 5. klasse i specialundervisningen.

I blå gruppe har man i år også haft en skriveuge, hvor eleverne får serveret nogle redskaber, som kan give en historie et godt twist. F. eks. hvordan man kan bruge sådan noget som *vejret* til at give historien et skift eller en stemning og mange andre gode kneb i samme retning. Jeg læste et par af de historier, der var kommet ud af det og de var virkelig spændende.

Blandt mange andre emner, man arbejder med i inklusionsteamet, er læsehastighed. Det har relevans for eleverne i 8. og 9. klasse, som skal kunne læse en tekst rimelig hurtigt til afgangsprøven.

I lille gul var man i gang med et cirkusemne. Alle børn var fordelt på hold som slagnetæmmere, gøglere, diablo, oversavet dame, et-hjulet cykel, sæbebobler, hulahopring, linedanser og sikkert meget mere! Vi sang et par gøglersange og børnene gik i gang med deres aktiviteter.

En gruppe blev i klassen indtil det var deres tur til at øve deres nummer. De skulle skrive lidt om deres egen aktivitet i cirkus. Det foregik efter en metode, der kaldes "Børnestavning". Den går ud på at lade barnet skrive frit ud fra de bogstaver og ord, de kender. Man starter som digter og bliver først hen ad vejen sekretær! Det kræver, at de voksne så vidt muligt accepterer og støtter barnets naturlige glæde og lyst til at udtrykke sig, selvom teksten måske ikke er helt nem at læse. At arbejde på den måde kræver undervisningsdifferentiering, for nogle børn klør bare på og skriver med spontan begejstring, mens andre er små perfektionister og VIL have det stavet rigtigt! Det var sjovt at iagttage!

I 7. klasse er man naturligvis i gang med at spore sig ind på næste års store rejse. Så i dag gennemgik man i dansk Maries artikel i Ud med Sproget om 8. klasses tur til Ghana. Tre tidligere elever optræder i artiklen, hvor de fortæller om, hvor meget rejsen har betydet for dem i deres liv, både i deres jobvalg og i det hele taget handler det om, hvordan rejsen har ændret deres syn på verden. Eleverne gik i grupper for at læse beretningerne og fik en skriftlig hjemmeopgave, der skulle handle om kriterierne for rejsemål og en prioritering af disse, gerne sammen med forældrene.

I en dansktime i 2. klasse arbejdede man ud fra en idé om at lave en lille bog til den kommende børnehaveklasse om skolen. Børnene skulle først nævne de ting, de synes var sjovest eller rarest eller mest

spændende på skolen og derefter skrive dem ned på store ark. Børnene arbejdede dybt koncentreret om opgaven og det var imponerende at se, hvor gode de var til at skrive hele vejen rundt.

I engelsk i 5. klasse skal eleverne i gang med at lave en selvbiografi på engelsk og der blev læst højt af en selvbiografi skrevet af en dreng i 6. klasse som eksempel. Klassen har også arbejdet med temaet i dansk og i historietimerne. Der hang nogle flotte plakater på opslagstavlen fyldt med fotos og tekster omkring emnet. Man bruger en engelsk tekstbog, der hedder Boost og her skulle man senere i timen læse om det amerikanske skolesystem, som først blev gennemgået.

Senere var jeg med til en historietime i samme klasse, som også berørte temaet selvbiografi. Vi blev sendt på en tidsrejse, hvor vi med lukkede øjne skulle se, hvor vi kom hen. Eleverne blev spurgt, hvordan de så på deres liv, hvis de kunne kigge ned på det oppefra og ikke bare som en tidslinje. Det kom der masser af spændende bud på: "Som en bog, man kan bladere i", "Som en søjle", "Som en stor cirkel. Nogle steder lyser mere op. Når cirklen slutter, er jeg død." "Som en spiral fra baby og frem til nu." "Jeg er i et mørkt rum og åbner en dør og ser tilbage i tiden." "Jeg ser mit liv som et museum ligesom Aros, hvor man går ned af en gang og kigger på billeder." Alle elever var dybt optaget af de forskellige måder, man kan opleve tid på.

I løbet af mine dage på skolen var jeg også med i nogle matematiktimer og fik genopfrisket mine tågede erindringer om brøker og fællesnævner, deltog i et spændende skattejagtspil med et pointsystem, der krævede, at man skulle lægge nogle store tal sammen og meget mere.

Jeg deltog også i 8. klasses samfundsfag en dag. Her var opgaven og diskussionsemnet Teams og forskellige typer teams måder at løse opgaver på. Eleverne fik udleveret et ark med forskellige eksempler på teamsamarbejde. Det er et emne, som klassen skal arbejde videre med på forskellige måder og det gav anledning til nogle meget engagerede diskussioner.

Jeg håber, at disse små kig ind i undervisningen på nogle ganske almindelige dagligdage, giver et billede af en skole, der oses af engagement og liv. Kodeordene faglighed og fordybelse er ikke bare nogle smarte ord, men en tilstand, der mærkes overalt på skolen. Det er også spændende at opleve, at der hele tiden er liv i den pædagogiske diskussion, at der hele tiden bliver sat spørgsmålstejn ved status quo og at man hele tiden er åben for at ændre praksis, hvis det er til gavn for kerneydelsen, at drive skole. Det er en vanskelig balancegang at holde fast ved værdierne i skolens grundprincipper i en tid, hvor der stilles større og større krav udefra med tests og karakterræs. Den balance synes jeg, at skolen klarer på fornem vis.

Skolen lever til fulde op til folkeskolens krav.